

Appendix 3

Detail afwegingen gemaakt bij
financiële component

Toelichting op deze appendix

Een gecommiteerde werkgroep werkte aan de uitwerking van een passende regeling voor ex-partners

- Hiervoor is onder andere uitvoerig gesproken met de CWS, de BAK, ouders, de VNG, gemeenten en meerdere malen met het Strategisch Crisis Team

Met name voor de financiële component van de regeling zijn meerdere (sub)-varianten uitvoerig besproken, met doel om een regeling te vinden die uitlegbaar, uitvoerbaar en juridisch houdbaar is

- Dit is een complex vraagstuk, waarbij geen perfecte regeling lijkt te bestaan: de wens voor een uitvoerbare, snelle oplossing staat op gespannen voet met de wens op zo min mogelijk overcompensatie, en recht doen aan variëteit aan ex-partner situaties

De appendix bevat materiaal dat gedurende dit proces is ontwikkeld, om u mee te nemen in de denkstappen die zijn gezet om te komen tot het voorstel in de beslisnotitie

- Deze materialen dienen ter illustratie van het denkproces, en expliciet niet als volledig uitgewerkte alternatieven
- Immers, wanneer binnen het denkproces een bepaalde richting ingeslagen werd, zijn eerder besproken opties niet altijd meer (volledig) uitgewerkt

De appendix toont de afwegingen die meespeelden in het maken van een **principekeuze tussen verschillende varianten van de financiële component**

Geen perfecte financiële regeling: zoektocht naar adequaat herstel mét oog voor verschillen

Wensen enerzijds...

- **Adequaat herstel voor alle gedupeerden;** dus ook voor gedupeerde ex-partners
- **Verantwoordelijkheid nemen** als Rijk: de bal/de last (voor een oplossing) niet primair bij de (vaak kwetsbare) doelgroep leggen
- **Uitvoerbare en liefst snelle oplossing** (met daarbij oog op UHT én CWS)

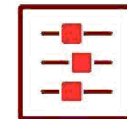
Brede toegang tot regeling
Homogeen herstel(bedrag)

...vaak op gespannen voet met wensen anderzijds

- **Voorkomen van sterke overcompensatie** van ex-partners / gescheiden ouders
  - Specifiek: als dat kan, vasthouden aan principe van één €30k per toeslagpaar
- **Recht doen aan grote variëteit aan ex-partnersituaties**, dus een oplossing die oog heeft voor de individuele situatie

Beperkte of individuele regeling
Heterogene oplossing

De vijf varianten die vandaag voorliggen variëren op dit spectrum.

Vijf varianten voor de ex-partnerregeling

A

Forfaitaire regeling

Iedere ex-toeslagpartner die gedupeerd is, en waarvan aannemelijk is dat hij/zij significant meedeelt in het nadeel/de schade, krijgt toegang tot de regeling.

De regeling behelst een vast, forfaitair bedrag van bijv. **€10k, €15k of €30k**

Indien dit niet volstaat, heeft de ex-partner ook toegang tot de **CWS**.

Met oog voor de nadelen, maar met het doorslaggevende belang van adequate en tijdige hulp aan ex-partners, lijken dit de beste opties (ook in context van nadelen/beperkingen van varianten C t/m E).

B

Proportionele regeling

Iedere ex-toeslagpartner die gedupeerd is, en waarvan aannemelijk is dat hij/zij significant meedeelt in het nadeel/de schade, krijgt toegang tot de regeling.

De regeling behelst een variabel, **proportioneel bedrag** dat is afgeleid van het geschatte nadeel dat de ex-partner ondervond.

Indien dit niet volstaat, heeft de ex-partner ook toegang tot de **CWS**.

C

Aanvragersherstel met hoge drempel

Van ex-toeslagpartners wordt vastgesteld of zij zich in een uitzonderlijke, schrijnende situatie bevinden. Alleen dan krijgen ze toegang tot de regeling.

De regeling behelst toegang tot **dezelfde regelingen als de toelagerequirerende**. (Dit wordt dan voor een tweede keer uitgekeerd.)

CWS alleen voor deze doelgroep, nog niet voor alle andere ex-partners.

In de praktijk niet goed uitvoerbaar. Arbitraire en (politiek) kwets-/rekbare 'schrijnendheids'drempel.

D

Individueel maatwerk

Van iedere ex-toeslagpartner die zich meldt wordt op individuele basis vastgesteld of, en zo ja, in welke mate de ex-partner schade/nadeel leed.

De regeling behelst dan **vergoeding van de specifieke (aannemelijk gemaakte) schade**, o.b.v. zorgvuldige dossieropbouw (feitenverzameling), feitenweging en advisering door een commissie (CWS).

Groot risico op (zeer) hoge druk op CWS. Ex-partners soms pas geholpen in 2025-2026.²

E

Mediation

Er komt geen financiële regeling. Ex-partners worden geacht tot een verdeling te komen met toelagerequirerende (die de €30k en evt. meer kreeg).

Er wordt **niet-financiële hulp** geboden, bijv. een **mediationstraject**, een geschillencommissie en/of begeleiding bij gang rechter.

Indien dit niet volstaat (geen toets), heeft de ex-partner toegang tot de **CWS**.

Last wordt bij ouders gelegd. Aanzienlijke kans op conflict. Toeloop op CWS net als in D groot.

1. Eerste, grove ramingen (excl. uitvoering); nog verder uit te werken en af te stemmen; zie Appendix voor meer details.
2. Realistische verwerkingscapaciteit van CWS nog vast te stellen. Capaciteit is nu ~65-100 dossiers per jaar. Bij flinke opschaling en toekomstige doorlooptijd van ~1.000 dossiers per jaar (vanaf 1 januari 2022) en (stel) ~4.000 melders, minstens nog bezig in 2025-26.

Hoe zou ieder van deze varianten uit te leggen zijn?

A

Forfaitaire regeling

Verantwoordelijkheid nemen:
Rijk komt alle gedupeerden
actief tegemoet

Een snelle, goed uitvoerbare
oplossing voor het gros van
de ex-toeslagpartners

Combinatie van snelle
toereiking (forfaitair bedrag)
én toegang tot maatwerk

Dan nemen we voor lief...

...dat sommige ex-partners
(veel) meer krijgen dan past
bij hun situatie

...dat we het principe
loslaten dat de bestaande
herstelbedragen ook bij
gescheiden ouderparen
gedeeld moet worden

B

Proportionele regeling

Verantwoordelijkheid nemen:
Rijk komt alle gedupeerden
actief tegemoet

In grote lijnen recht doen
aan de verschillen tussen
individuele situaties

Combinatie van snelle
toereiking (proport. bedrag)
én toegang tot maatwerk

Dan nemen we voor lief...

...dat sommige ex-partners
meer krijgen dan past bij
hun situatie

...dat we het principe
loslaten dat de bestaande
herstelbedragen ook bij
gescheiden ouderparen
gedeeld moet worden

C

Aanvragersherstel met hoge drempel

Een oplossing die gericht is
op de schrijvende gevallen

Voorkomen overcompensatie
van brede groep ex-partners

Het principe vasthouden dat
de €30k – op schrijvende
gevallen na – verdeeld moet
worden tussen de aanvrager
en toeslagpartner

Dan nemen we voor lief...

...dat er een 'alles of niets'-
systeem ontstaat, waarbij
sommige gedupeerden niets
krijgen

...dat hierbij een zeer
discutabele (binaire) grens
ontstaat tussen gedupeerden
die iets of niets krijgen

D

Individueel maatwerk

Verantwoordelijkheid
nemen: Rijk komt alle
gedupeerden actief
tegemeet

Echt recht doen aan iedere
individuele situatie

Voorkomen overcompensatie
van brede groep ex-partners

Dan nemen we voor lief...

...dat een oplossing voor
sommige ex-partners tot
2024-2025 of langer op zich
kan laten wachten

...dat we het principe
loslaten dat de bestaande
herstelbedragen ook bij
gescheiden ouderparen
gedeeld moet worden

E

Mediation

Het principe vasthouden dat
de €30k verdeeld moet
worden tussen ex-partners

In gesprek oplossing zoeken

Dan nemen we voor lief...

...dat door geldverdeling
spanningen en conflicten
ontstaan tussen (kwetsbare)
ex-partners, met verdere
ontwrichting van gezinnen

...dat, voor zij die moeten
terugvallen op de CWS, een
eerste oplossing soms pas in
2024-2025 ontstaat

...dat de CWS alsnog in veel
gevallen een oplossing moet
bieden, en dat het 'moeten'
verdelen van de €30k dan
alsnog onder druk komt

Wat betekent dit in de praktijk voor enkele archetypen ex-partners?

Situatie	Wanneer uit elkaar?	Droeg in nadeel?	A Forfaitaire regeling	B Proportionele regeling	C Aanvragersherstel met hoge drempel	D Individueel maatwerk	E Mediation
"Was (snel) weg bij problemen" 	Voor, of <1 jaar na start problemen	Mogelijk	Herstel afhankelijk van of toegangsdrempel wordt gekozen	Herstel afhankelijk van of toegangsdrempel wordt gekozen	Herstel afhankelijk van of toegangsdrempel wordt gekozen	Individueel maatwerk (CWS)	Risico ondercompensatie
"Was (snel) weg, maar hielp wel mee" 	Voor, of <1 jaar na start problemen	Ja (aantoonbaar)	Risico overcompensatie	0% ¹ * €30k = €0, maar maatwerk via CWS	Risico ondercompensatie Waarschijnlijk geen herstel (niet snel schrijnend genoeg)		Mediation (onduidelijke / onvoorspelbare uitkomst)
"Deelde jaren in probleem" 	~2 jaar na start problemen	Ja (alleen al als deel huishouden)	€10/15/30.000 + toegang tot CWS	33% ¹ * €30k = €10.000 + evt. maatwerk via CWS	Waarschijnlijk geen herstel (niet snel schrijnend genoeg)		
"Grootste deel samen in knel" 	~4 jaar na start problemen	Ja (alleen al als deel huishouden)		66% ¹ * €30k = €20.000 + evt. maatwerk via CWS	Soms volledig aanvragersherstel – hangt af van gekozen drempel		

1. Aanname dat problematiek ontstond in 2014. Tussen 2014 en 2020, 0, 2 of 4 uit 6 jaar (0%/33%/66%) een rol gehad in problematiek (bij benadering!).

Complexe afweging tussen opties voor ex-partnerregeling

	Toegangsdrempel	Herstelbedrag	Houdbaarheid	Uitlegbaarheid		Uitvoerbaarheid	
			Juridische houdbaarheid	Adequate financiële oplossing voor gedup. ex-partners ¹	Proportionaliteit / beperken van overcompensatie	Relatieve uitvoerbaarheid voor UHT	Relatieve uitvoerbaarheid CWS/commissie
A Forfaitaire regeling	Beperkt (gedupeerdheid + aandeel in schade)	Vast (bijv. €15k of €30k) + CWS als achtervang	 Mogelijk verschil aanvrager & toeslagpart.	 Iedereen stevig bedrag			
B Proportionele regeling (standaardformule)	Beperkt (gedupeerdheid + aandeel in schade)	Proportioneel percentage van €30k + CWS als achtervang	 Verschil aanvrager & toeslagpart.	 Iedereen passend bedrag		 Bepalen <u>bedrag</u> is lastig, soms lastig uit te leggen	
C Aanvragersherstel met hoge drempel	Hoog (schrijnende gevallen)	Herstel voor ex-partner als ware hij of zij toeslagaanvrager + CWS als achtervang	 Arbitraire grens	 Alleen een oplossing voor schrijnendste gevallen	 Alles of niets-benadering	 Bepalen <u>toegang</u> is lastig; druk vanuit grensgevall.	 Afh. evt. toegang tot CWS ex-partners buiten boot.
D Individueel maatwerk via commissies	Laag (iedere ex-partner in gedupeerd dossier)	Individueel maatwerk			 Alsnog overcompensatie van gescheiden stellen		 <i>Bij doorlooptijd van ~1.000 dossiers per jaar (vanaf '22) en ~4.000 verzoeken, ex-partners soms pas geholpen in 2025-2026</i>
E Mediation	Laag (iedere ex-partner in gedupeerd dossier)	<i>Niet van toepassing (geen geldbedrag)</i> + CWS als achtervang	 Dwingen tot verdeling	 CWS wel als achtervang	 Afhankelijk van uitkomst	 Extern beleggen?	 <i>Vergelijkbaar met redenering bij variant D (groot deel populatie bij variant E alsnog naar CWS)</i> Problematisch voor CWS ²

1. Herstel voorafgaand aan evt. gang naar CWS; uitgaande van streven om regeling te ontwerpen die probleem adequaat adresseert (i.p.v. (volledige) reparatie via CWS-herstel)
2. Uitgaande van een basispopulatie waarin grofweg 1/3 afvalt (te bevestigen met dataonderzoek)
3. Extra/zelfstandig voor ex-partner; geen verplichte verdeling
4. Uitgaande van 11k ex-toeslagpartners, 5% al herstel als (tweede) aanvrager, gedupeerdheid in 75% van de gevallen, 50% 1+ jaar samen, (11k * 95% * 75% * 50% = ~4k)
5. Uitgaande van 11k ex-toeslagpartners, 5% al herstel als (tweede) aanvrager, gedupeerdheid in 75% van de gevallen, 10-30% schrijnend genoeg (11k * 95% * 75% * 10-30% = ~0,8 tot ~2,5k)
6. Uitgaande van 11k ex-toeslagpartners, 5% al herstel als (tweede) aanvrager, gedupeerdheid in 75% van de gevallen (11k * 95% * 75% = ~8k)

LEGENDA

Aantrekkelijkst
Onaantrekkelijkst

Appendix 4

Ramingen

Financiële component | Grove raming variant A basisbedrag €10k

Populatie

Zonder toegangsdrempel

- **Aannames:** 11k ex-toeslagpartners, daarvan 5% al herstel als (tweede) aanvrager. Van de overige gevallen, gedupeerdheid in KOT-dossier aanvrager in 75% van de gevallen. Dan $11k * 95% * 75% = \sim 8k$ ex-partners toegang tot regeling

---

Kosten van regeling

- **Kosten:** $\sim 8k$ (recht) * [€10k] = **€80 mln**

Kosten van CWS

- **Aannames:**
  - Van ex-partners met toegang doet 20% beroep op CWS (hoger dan geschatte 12,5% voor toeslagaanvragers, gezien ex-partners alléén de regeling ontvangen, en geen verdere integrale beoordeling)
  - Gemiddeld €35k vastgestelde schade voor deze groep
- **Aanname over verrekening:** CWS-bedrag wordt uitgekeerd minus de eerdere tegemoetkoming
- **Kosten CWS:** $\sim 8k$ (recht) * 20% [CWS-beroep] * (€35k minus [€10k]) = **€40 mln**

Totale prog. kosten

Raming: ca. €120 mln euro
Excl. $\sim$ €7mln uitvoeringskosten

Indicatieve schuldenlast van gedupeerde ex-partner populatie

Aannames populatie: 11k ex-toeslagpartners, daarvan 5% al herstel als (tweede) aanvrager. Van de overige gevallen, gedupeerdheid in KOT-dossier aanvrager in 75% van de gevallen. Dan $11k * 95% * 75% = \sim 8k$ **ex-partners toegang tot regeling**

Aannames schulden: **Ex-partners hebben even vaak en even hoge schulden als aanvragers;**

(A) Private schulden

- Schuldenlast: ~€47-81mln (o.b.v. 5% in svh traject, 20% met problematische schulden, 40% met kleinere schulden en 35% geen schulden)
- Apparaatskosten: ~€10mln

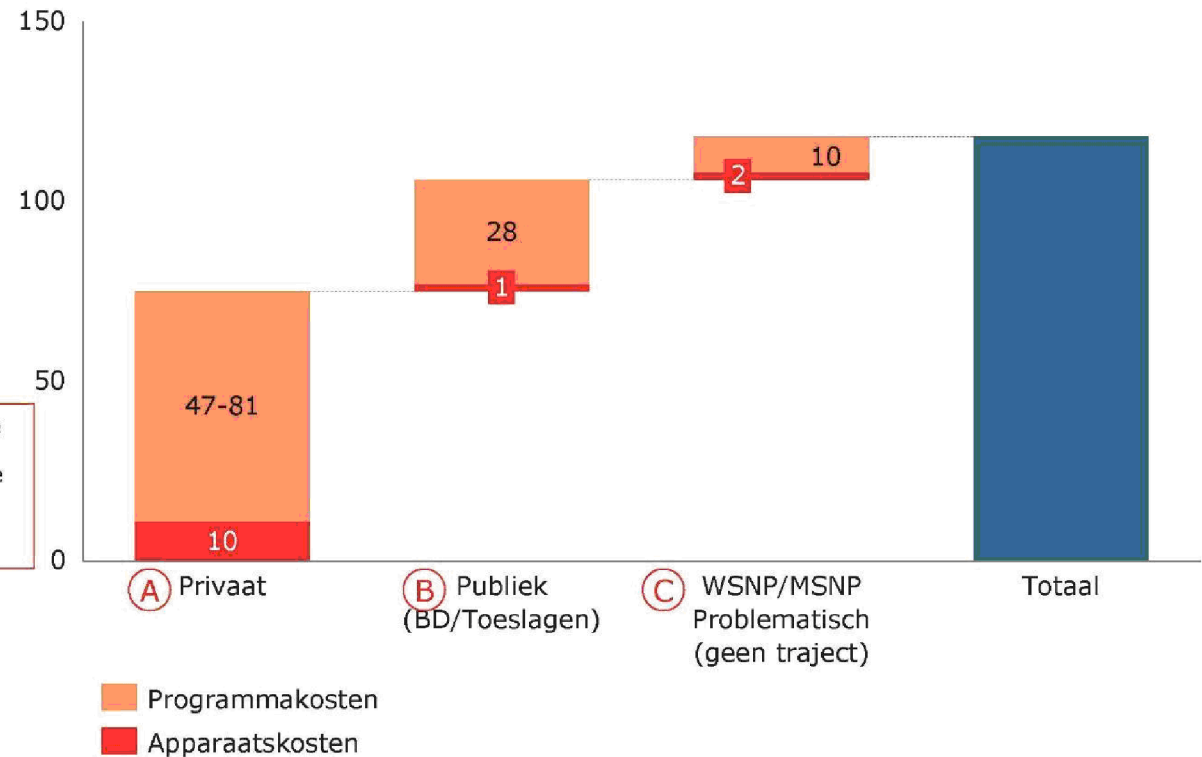
(B) Publieke schulden BD/Toeslagen

- Schuldenlast: ~€28mln
- Apparaatskosten: ~€1mln

Publieke schulden overige departementen nog te ramen: dit kan in potentie ca. €200 mln additionele (voor alsnog ongedekte) uitgaven bedragen!

(C) Uitvoering schuldenoplossing WSNP/MSNP

- ~€12mln, incl. apparaat

Noot: getallen tellen mogelijk niet volledig op door afronding
1. Gebaseerd op extrapolatie van publieke schuldenraming gedupeerde aanvragers

Toeslagen
Belastingdienst

Ter besluitvorming | Kindregeling

Context en voorstel

Aanleiding

Om het leven op de rit te krijgen van kinderen en jongeren geraakt door de problemen bij KOT is zowel financiële als niet-financiële hulp nodig. Vandaag focussen we op de 1. de financiële kindregeling 2. schulden van jongeren

1. Financiële kindregeling

Een voorstel hiervoor is uitgewerkt samen met kinderen en jongeren en afgestemd met ouders. Specifiek leggen we op deze regeling drie beslispunten voor:

- i. De financiële tegemoetkoming: in het voorstel van de kinderen is een vast bedrag per leeftijdscohort voorgesteld. Naast het voorstel van kinderen en jongeren, worden twee andere varianten voorgelegd (die binnen de originele financiële reservering blijven, en waarbij mogelijk voor een uniform forfaitair bedrag kan worden gekozen)
- ii. De peildatum voor het bepalen van de leeftijd t.b.v. de tegemoetkoming (indien bij i. wordt gekozen voor de variant voorgesteld door kinderen): De leeftijd van de kinderen en jongeren kan worden bepaald op het moment van uitbetaling of op een vaste peildatum in de toekomst
- iii. Keuze voor uitvoeringsorganisatie: hiervoor wordt voorgesteld aan te sluiten bij de wens van de kinderen en jongeren, en de eindverantwoordelijkheid van de uitvoering bij UHT te beleggen

2. Schulden van jongeren

Er wordt een principe besluit gevraagd of een generieke oplossing voor schulden onderdeel is van de kindregeling. We kiezen tussen twee opties

- We ontwerpen geen algemene schuldenregeling voor kinderen (18+) van gedupeerde ouders, voor de jongeren
- We ontwerpen wel een algemene schuldenregeling voor kinderen (18+) van gedupeerde ouders, voor de jongeren

Dit stuk wordt 02/05 en 03/05 respectievelijk nog in de Stuurgroep en het SCT besproken. Uitkomsten daarvan zullen in de ACTH mondeling worden toelicht.

Gevraagd van ACTH

Beslispunten

- Graag vernemen we uw voorkeur voor één van de varianten van de financiële tegemoetkoming alvorens de stukken worden doorgeleid naar het MCTH. Doorgeleiding vindt plaats onder voorbehoud van budgettaire dekking voor varianten die boven de gereserveerde € 200 mln. uitkomen.
- Graag vernemen we uw keuze voor een principe besluit over de schuldenaanpak van jongeren. Na uitwerking van de verdere regeling zal de schuldenaanpak van jongeren in een later stadium nogmaals worden geagendeerd in het ACTH en MCTH en voorzien worden van budgettaire dekking.

Inhoud

Dit document bestaat uit 3 delen:

1. Aanbevelingen van kinderen (9 – 17) en jongeren (18+)

Als apart document bijgevoegd. Kinderen en jongeren zullen zelf hun aanbevelingen toelichten in een nog in te plannen overleg tussen 4 en 15 juni.

2. Kindregeling – financiële tegemoetkoming

- Context en samenvatting
- Uitwerking regeling
  - Voorstel van kinderen
  - Alternatieve varianten
- Keuze voor Uitvoeringsorganisatie

3. Schuldregeling kinderen en jongeren

- Context
- Keuze
- Vervolgkeuzes

1. Aanbevelingen van kinderen & jongeren

Deze beslisnotitie volgt de aanbevelingen van een groep gedupeerde kinderen en jongeren. Deze zijn in een apart document toegevoegd. Zij zullen zelf een korte toelichting geven op hun aanbevelingen in een nog in te plannen overleg tussen 4 en 15 juni.

2. Kindregeling

Om het leven op de rit te krijgen van kinderen en jongeren geraakt door de problemen bij KOT is zowel financiële als niet-financiële hulp nodig. Vandaag focussen we op de financiële kindregeling: een voorstel hiervoor is uitgewerkt samen met kinderen en jongeren en afgestemd met ouders

Kindregeling | Context en samenvatting

Om het leven op de rit te krijgen van kinderen geraakt door de problemen bij KOT is zowel financiële als niet-financiële hulp nodig

- De kinderen hebben recht op: de hele waarheid, gerechtigheid, oplossen van ontstane problemen, en op verandering
- Daarom zijn zes actielijnen opgesteld, voor een integrale oplossing voor kinderen en jongeren, met daarin o.a. een hulplijn, een publicatie (o.a. Voor gemeenten), een impactonderzoek, het faciliteren van een community van en voor kinderen, en een financiële tegemoetkoming
- Voor deze integrale oplossing is in eerste instantie €200mln gereserveerd¹

Vandaag focussen we op de financiële kindregeling: een voorstel hiervoor is uitgewerkt samen met kinderen en jongeren en afgestemd met ouders

- Missing Chapter heeft een zorgvuldig ontwerpproces met de kinderen en jongeren doorlopen: kinderen en jongeren zijn hierin beschouwd en behandeld als volwaardige gesprekspartners, en hun onderliggende gevoelens en behoeften zijn de uitgangspunten voor de door hen ontworpen regeling
- De volledige aanbevelingen van de kinderen en jongeren zijn als apart document bij deze beslisnotitie bijgevoegd

Het ontwerp van de regeling houdt vast aan vier uitgangspunten waar de kinderen, jongeren en wij niet vanaf willen wijken

1. Kinderen worden niet zelf beoordeeld; we volgen dezelfde logica als die van gedupeerde ouders
2. De privacy van kinderen wordt zo goed mogelijk gewaarborgd
3. Kinderen worden zo veel mogelijk ontzorgd gedurende het proces (geen 'formulierenmoeras'); kinderen worden proactief benaderd
4. De uitvoering wordt zorgvuldig gedaan met inachtneming van de urgentie

Uitvoeringsorganisaties zijn aan de voorkant meegenomen, om ervaringen en kennis vanuit de uitvoering aan de voorkant te benutten

- UHT, DUO, de SVB, het Schadfonds Geweldsmisdrijven, MinFin, SZW, de NvvB en de VNG hebben deelgenomen aan een 'co-creatie' sessie op 26 mei
- De aanbevelingen van de kinderen en jongeren vormden het uitgangspunt
- Hierdoor zijn uitvoeringsconsequenties van de beleidsmatige beslispunten die voorliggen in beeld gebracht

Op de Kindregeling leggen we vandaag drie beslispunten voor²

1. Financiële tegemoetkoming: In het voorstel van de kinderen en jongeren is dit een vast bedrag per leeftijdscohort, dat niet is gekoppeld aan het herstelbedrag van ouders. Naast het voorstel van kinderen en jongeren, worden twee alternatieven voorgelegd cf. de originele financiële reservering.
2. De peildatum voor het bepalen van de leeftijd t.b.v. de tegemoetkoming: De leeftijd van de kinderen en jongeren kan worden bepaald op het moment van uitbetaling of op een vaste peildatum in de toekomst
3. Keuze voor uitvoeringsorganisatie: hiervoor wordt voorgesteld aan te sluiten bij de wens van de kinderen en jongeren, en de eindverantwoordelijkheid van de uitvoering bij UHT te beleggen

1. Voor uitgaven boven de 200mln, bestaat nog geen budgettaire dekking 2. Een eventuele schuldenaanpak wordt apart besproken, zie deel 2

Kindregeling | Uitwerking regeling

De regeling is bedoeld voor álle kinderen van ouders die gedupeerd zijn, ook kinderen uit een samengesteld gezin

- Alle biologische kinderen van ouders die herstel ontvangen¹ (ongeacht of ze in- of uitwonend zijn)
- Daarnaast krijgen kinderen uit samengestelde gezinnen toegang tot de regeling: kinderen die tijdens of na het ontstaan van de problematiek op hetzelfde adres ingeschreven staan als een persoon die herstel ontvangt; deze kinderen hebben de problematiek ook van dichtbij meegemaakt, we willen geen onderscheid creëren tussen stiefbroertjes- en zusjes
- Hierbij geldt als uitgangspunt dat we alle kinderen die we middels systemen zelf in beeld kunnen brengen, actief zullen benaderen²
- We houden er echter rekening mee dat er kinderen zullen zijn die niet direct in de systemen te vinden zijn (bijv. in het geval van samengestelde gezinnen, waarbij stiefkinderen niet op het adres van de aanvrager staan ingeschreven). In deze gevallen ligt het initiatief bij de ouders en kinderen. Zij komen in aanmerking op basis van hun verhaal / uitleg

Op basis van de eerste data-analyse, komen mogelijk ~65.000 (biologische) kinderen in aanmerking voor de regeling

De regeling dient slechts als beginnend eigen steuntje in de rug om vertrouwen te krijgen in de toekomst, niet als schadevergoeding voor het verleden. De kinderen en jongeren hebben daarom een vast bedrag per leeftijdscohort voorgesteld, dat niet gekoppeld is aan de hoogte van het herstelbedrag van ouders

Voorstel kinderen (Variant 1)

- 0 t/m 5 jr: €2.000
  - 6 t/m 11 jr: €4.000
  - 12 t/m 14 jr: €6.000
  - 15 t/m 17 jr: €8.000
  - 18+ jr: €10.000
- Het geldbedrag is leeftijdscohortafhankelijk ter erkenning van het feit dat behoeften per levensfase verschillen. De kinderen en jongeren zien deze bedragen daarom als rechtvaardig. We stellen expliciet géén boven- of ondergrens aan de leeftijden; ook kinderen die al ouder of uit huis waren op moment van ontstaan van de problematiek of pas later zijn geboren, kunnen immers de problematiek ervaren hebben
  - In de communicatie is het van groot belang toe te lichten waarom de kinderen adviseren onderscheid te maken in leeftijd en bedrag. Dit is in het advies van de kinderen (zie bijlage) onderbouwd. Er is een risico dat mensen dit bedrag, het onderscheid of andere zaken anders framen dan het steuntje in de rug (bedoeld door de kinderen en benoemd door de STAS). Bv door getrapte bedragen te zien als schadevergoeding die is gebaseerd op leeftijd. Daarom is het van belang dat we uitstralen het advies zeer serieus te nemen en hier goed over te communiceren

Om te zorgen dat het geld ook echt als eigen geldbedrag wordt ervaren waarover ze regie hebben, lopen nog gesprekken met o.a. banken en het NIBUD over 1. op welke rekening het geld gestort wordt (ouder/kind/nieuwe rekening) 2. welke opties er zijn tot (financiële) ondersteuning (indien een kind / jongere hier behoefte aan heeft)

- Uitgangspunt hierbij is dat het geld daadwerkelijk bij de kinderen en jongeren zelf terecht komen. Mogelijkheden
- Ook hebben de kinderen en jongeren nadrukkelijk de wens uitgesproken het geld in één keer (en niet gefaseerd) te willen ontvangen

1. Kinderen van gedupeerde aanvragers, maar óók van ex-partners indien ex-partners als gedupeerde worden erkend), hebben toegang tot de kindregeling 2. Eventueel via de ouders indien juridisch niet mogelijk blijkt om minderjarige kinderen zelf te benaderen; dit wordt nog nader uitgewerkt

Kindregeling | Andere varianten

De programmakosten van de door kinderen voorgestelde regeling (Variant 1) worden daarom geraamd op ~416-460mln, en de uitvoeringskosten op ~30mln¹

- De ~65.000 kinderen die mogelijk in aanmerking komen voor de regeling, zijn op dit moment als volgt over de leeftijdscohorten verdeeld (bij de raming is rekening gehouden met het feit dat kinderen op het moment van uitbetalen echter ouder zijn, en mogelijk in een hogere leeftijdscohort vallen)
  - 0 t/m 5 jr: 14%
  - 6 t/m 11jr: 29%
  - 12 tm 14 jr: 18%
  - 15 tm 17 jr: 14%
  - 18+: 25%
- De uitvoeringskosten zijn gebaseerd op een gegroepde automatische uitbetaling, zonder gesprek of verdere beoordeling
- Het gem. bedrag per kind komt uit op €6.400. Op dit moment is € 200 mln. gereserveerd voor een totaaloplossing (gebaseerd op €5.000 per kind, en geschat aantal van 40k kinderen). Indien voor deze variant wordt gekozen dan dient tot € 260 mln. extra programmabudget te worden gevraagd aan het parlement

Er wordt voorgesteld de aanbevelingen van de kinderen en jongeren over te nemen en daarvoor extra budget te reserveren. Er zijn echter ook varianten denkbaar die beter passen binnen de financiële raming en mogelijke uitvoerings- en beleidsvoordelen zouden kunnen bieden. In dat kader leggen we twee andere opties voor

Variant 2: Vast bedrag per kind/jongere van ~€3.000

- Programmakosten financiële tegemoetkoming €200 mln.
- Ook hier zou voor het bedrag onderscheid gemaakt kunnen worden tussen leeftijdscohorten; hiervoor kan opnieuw met de kinderen/jongeren worden overlegd

Variant 3: Vast bedrag per kind/jongere van ~€2300 per kind/jongere

- Programmakosten financiële tegemoetkoming €150 mln, zodat nog €50 mln beschikbaar is voor de andere actielijnen die onderdeel zijn van de integrale oplossing voor kinderen (o.a. hulplijn, community, publicatie).
- Ook hier zou voor het bedrag onderscheid gemaakt kunnen worden tussen leeftijdscohorten; hiervoor kan opnieuw met de kinderen/jongeren worden overlegd

De afwegingen bij varianten 2 en 3 zijn als volgt:

- Hiermee blijven we binnen de budgettaire kaders initieel gesteld door het kabinet
- Hiermee kunnen we een uniform forfaitair bedrag aan kinderen en jongeren uitkeren, wat drie voordelen heeft
  - We hoeven geen peildatum te stellen (waarbij kinderen mogelijk meer/minder krijgen dan bij de daadwerkelijke leeftijd hoort; zie achterliggende pagina)
  - Simpelere uitvoering, wat mogelijk de snelheid van uitbetaling bevordert

Aangezien is gekozen voor een participatieve ontwerpaanpak met kinderen en jongeren, is bij een eventuele afwijking van hun aanbevelingen een persoonlijke toelichting belangrijk om hun gevoel van vertrouwen in het proces niet te beschadigen

1.Rekening houdend met ~10% onzekerheidsmarge voor kinderen uit samengestelde gezinnen, en kinderen van ex-partners Voor uitgaven boven de 200mln, bestaat nog geen budgettaire dekking

Kindregeling | Peildatum bepaling leeftijd

In de aanbevelingen van de kinderen + jongeren bepaalt de leeftijd van de kinderen de hoogte van de financiële tegemoetkoming

- Daarbij is moment van het vaststellen van de leeftijd bepalend voor de tegemoetkoming die kinderen krijgen
- Er zijn drie alternatieven overwogen: een vaste peildatum, het moment van herstelbetaling aan de ouder(s), en het moment van uitbetaling aan de kinderen
- Deze zijn besproken zowel met de kinderen + jongeren en ouders als met de uitvoeringsorganisaties. De kinderen + jongeren hebben aangegeven dat zij graag een peildatum willen die zo dicht mogelijk bij het moment van uitbetaling ligt. Uitvoeringsorganisaties hebben aangegeven dat de verschillende alternatieven werkbaar zijn en dat voorbereiden van de uitvoering ten minste 6 maanden duurt
- Het moment van uitbetaling aan de ouder(s) is daarbij afgefallen omdat deze datum te ver kan afdwelen van het moment van uitbetaling van de kinderen (bv. CAF-11 in 2019) en omdat er een arbitrair verschil wordt gecreëerd tussen de bedragen die kinderen op hetzelfde moment in hun leven ontvangen
- Bij een vaste peildatum is besproken dat deze in de toekomst moet liggen, zodat deze zo dicht mogelijk komt bij het daadwerkelijke moment van uitbetaling voor kinderen
- Welke datum ook wordt gekozen dient die samen met alle andere informatie helder te worden onderbouwd zodat het rechtvaardig voelt

Zodoende zijn er twee opties voor de peildatum die hier vandaag ter beslissing voorliggen

1. Op het moment van uitbetaling aan het kind

- Uitwerking: De volgorde van uitbetaling aan de kinderen volgt de volgorde van eerste herstelbetaling aan de ouders (in het algemeen zijn dat ouders in acute situaties eerst, daarna op basis van aanmeldingsdatum)
- Voordelen: ieder kind een bedrag ontvang dat passend is bij de leeftijd van dat moment ook als de behandeling van ouders lang duurt; kinderen die langer op uitbetaling moeten wachten door wegens capaciteitsrestricties in de uitvoering ervaren daar geen financieel nadeel van; ligt het dichtst bij het moment van uitbetalen
- Nadelen: kinderen wiens ouders later behandeld worden (bv. doordat hun ouders zich later melden) ontvangen een mogelijk hoger bedrag dan kinderen wiens ouders eerder zijn gemeld

2. Vaste, uniforme peildatum in de toekomst

- Uitwerking: Er wordt, in samenspraak met de uitvoeringsorganisatie, één vaste peildatum in de toekomst bepaald waarop de meeste kinderen naar verwachting worden uitbetaald
- Voordelen: het is vooraf voor ieder kind duidelijk wat hun financiële tegemoetkoming zal zijn; het moment is voor alle kinderen hetzelfde, ongeacht keuzes van ouders of tijdslijnen van de uitvoering
- Nadelen: sommige kinderen ontvangen een hoger of lager bedrag dan de cohort waar ze op dat moment in zitten; vertragingen in de uitvoering maken dat de peildatum en het moment van uitbetaling ver uit elkaar kan komen te liggen

Kindregeling | Keuze voor uitvoeringsorganisatie

Kinderen/jongeren zijn unaniem in hun wens om de (eind)verantwoordelijkheid van de uitvoering van de financiële kindregeling bij UHT te beleggen

- In de visie van de kinderen geeft dit de Belastingdienst/Toeslagen de kans om een gemaakte fout te herstellen; dit is belangrijk met het oog op recht op verandering, en "het gevoel hebben dat het niet opnieuw gaat gebeuren"
- Bovendien stimuleert dit UHT om deze kinderen langjarig te blijven volgen
- Dit staat haaks op de oproep uit de Kamer (motie Marijnissen c.s.) om de uitvoering buiten de reguliere herstelorganisatie te beleggen

Ook met het oog op de gegevenspositie en communicatielijnen lijkt het wenselijk als UHT de regeling uitvoert

- UHT heeft alle gedupeerde ouders in beeld, en heeft daarmee de beste (AVG-proof) toegang tot de benodigde gegevens
- Ook kan worden aangesloten bij de bestaande communicatiemiddelen en lijnen, wat er voor zorgt dat het herstelproces van ouders en kinderen op elkaar aansluit (bijv. contact over de kindregeling óók via de PZBer van het gezin)

Veel uitvoeringsorganisaties hebben bovendien niet de benodigde capaciteiten om de regeling uit te voeren, zo is geconcludeerd op de co-creatie sessie van 26 mei

- Voor het Schadefonds Geweldsmisdrijven past de opdracht niet binnen de huidige wettelijke kaders; bovendien heeft de organisatie niet de benodigde schaal (nu ~10.000 uitkeringen per jaar vs. ~65.000 kinderen die mogelijk in aanmerking komen)
- DUO uitte zorgen over gebrek aan benodigde gegevens, en gaf aan dat het voorbereiden van de uitvoering ten minste 1 jaar zou duren
- De Sociale Verzekeringsbank zou wat betreft schaal de regeling waarschijnlijk wel aan kunnen, maar gegevensuitwisseling zou nodig zijn

Desalniettemin zal samenwerking tussen UHT en andere uitvoeringsorganisaties op verschillende terreinen gewenst zijn

- Expertise/kennisuitwisseling met de SVB op gebied van complexe gezinssituaties is wenselijk
- Expertise/kennisuitwisseling met het Schadefonds Geweldsmisdrijven op gebied van communicatie met/naar kwetsbare doelgroepen is wenselijk

UHT zal – na het volledig uitwerken van de regeling – minstens 6 maanden nodig hebben om de uitvoering van deze regeling voor te bereiden

- De overige kinderen volgen de eerste herstelbetaling van de ouders

3. Schulden van jongeren

Schulden van jongeren | Context

We ontwikkelen een kindregeling voor de kinderen van gedupeerde ouders, met als doel het bieden van een beginnend steuntje in de rug om vertrouwen te krijgen in de toekomst

- Onderdeel van de kindregeling is een forfaitaire tegemoetkoming, dit bedrag is geen schadevergoeding voor het verleden maar een eerste aanzet om het gevoel van regie over hun leven terug te krijgen, wat de kern raakt van hun gevoel van rechtvaardigheid

Een deel van de meerderjarige kinderen (18+), de jongeren, heeft echter te maken met schulden¹, deze zijn voor een deel van deze groep ontstaan als gevolg van de problemen met de kinderopvangtoeslag

- Door de problematiek begonnen sommige jongeren met een achterstand aan hun volwassen leven. Hierdoor konden problemen ontstaan met het betalen van rekeningen nadat zij 18 jaar werden.
- Het betreft onder andere achterstanden bij de zorgverzekeraars en verhuurders van woningen. Het is mogelijk dat deze jongeren in aanraking zijn gekomen met justitie.
- Daarnaast zijn sommige jongeren hoge leningen aangegaan bij DUO:
  - Jongeren zijn hogere DUO schulden aangegaan dan nodig voor de studie, om hun ouders te ondersteunen.
  - Er was voor zowel de jongeren als ouders geen mogelijkheid om te sparen voor de studie. Jongeren hebben hierdoor een hogere studieschuld dan nodig zou zijn geweest als hun ouders niet zouden zijn gedupeerd door de problemen bij de kinderopvangtoeslag.
  - Jongeren hebben vanwege stress door de problemen met de kinderopvangtoeslag langer gedaan over een vervolgopleiding, of zijn gestopt, en moeten hierdoor de totale lening terugbetalen.

Het forfaitaire bedrag is bedoeld om de kinderen en jongeren een gevoel van regie terug te geven, wat de basis legt om een nieuwe start te verwezenlijken. De situatie waarin deze jongeren verkeren maakt het moeilijker om deze nieuwe start te verwezenlijken, ondanks de steun vanuit de kindregeling.

- Deze groep jongeren moet het bedrag mogelijk in zijn geheel, of deels, gebruiken om betalingsachterstanden en leningen af te betalen;
- Deze groep jongeren, en hun ouders, kunnen stress ervaren vanwege de financiële problemen. Ze ervaren onder andere veel stress door deurwaarders. Dit staat het verwezenlijken van een nieuwe start in de weg.

Gedupeerde ouders wordt een nieuwe start geboden door tenminste €30.000 vanuit de Catshuisregeling in combinatie met het oplossen van de publieke en private schulden

- Gedupeerden kunnen de €30.000 vrij besteden en hoeven dit niet te gebruiken om schulden af te lossen.

Er wordt vandaag een principebesluit gevraagd of een generieke oplossing voor schulden onderdeel is van de kindregeling. We kiezen tussen twee opties:

1. We ontwerpen geen algemene schuldenregeling voor kinderen (18+) van gedupeerde ouders, voor de jongeren
2. We ontwerpen wel een algemene schuldenregeling voor kinderen (18+) van gedupeerde ouders, voor de jongeren

1. Tot 18 jaar zijn de ouders verantwoordelijk voor de schulden, deze worden opgelost door de al bestaande regelingen voor gedupeerde ouders.

Schulden van jongeren | Besluit

Optie 1 - We ontwerpen geen schuldenregeling voor meerderjarige kinderen van gedupeerde ouders

Schulden van jongeren worden niet via een algemene regeling opgelost. Indien deze jongeren schade hebben geleden door schulden die causaal verband houden met de problematiek rondom de kinderopvangtoeslag, kan de Commissie voor Werkelijke Schade een route zijn om te volgen. De uitwerking van deze optie wordt samen met jongeren vormgegeven

Afweging

- › **Herstelbedrag van ouders kan worden gebruikt om schulden die kinderen voor hun ouders zijn aangegaan op te lossen.** Dit is conform het principe dat ook bijv. ouders of vrienden van gedupeerden die geld hebben geleend geen kwijtschelding krijgen. Dit kan echter de ouder-kind relatie op gespannen voet zetten.
- › **Schulden worden via de CWS niet per definitie opgelost.** Alleen de schade die direct causaal verband houdt met KOT problematiek wordt gecompenseerd (zie voorbeeld)
- › **Jongere moet causaliteit van geleden schulden en de geleden schade aannemelijk maken bij de CWS.** Dit proces kost tijd en maakt dat het CWS lastige, persoonlijke vragen zal stellen. Hierdoor kan dit proces als onprettig voor het kind worden ervaren.
- › **CWS geeft aan de toestroom aan te kunnen qua capaciteit.** De CWS kan waar nodig opschalen.

Optie 2 - We ontwerpen wel een schuldenregeling voor meerderjarige kinderen van gedupeerde ouders

Voor een specifieke groep jongeren, voor specifieke schulden, wordt een algemene regeling vormgegeven. Deze wordt samen met jongeren vormgegeven. Het doel van de regeling is het bieden van de mogelijkheid een nieuwe start te verwezenlijken, en niet het oplossen van alleen schulden die causaal verband houden met de KOT problematiek.

Afweging

- › **Schulden opgenomen in de regeling worden opgelost.** Hiermee is een (gedeeltelijk) schuldenvrije start gegarandeerd en kan voorkomen worden dat het forfaitaire bedrag naar schuldeisers gaat.
- › **Jongeren hoeven causaliteit van schulden met de KOT problematiek niet aan te tonen.** Hiermee wordt stress voorkomen bij de kinderen.
- › **Mogelijk afwijkende behandeling tussen jongeren die al (studie)schuld hebben opgebouwd (en die kwijtgescholden krijgen) en jongere kinderen die pas in de toekomst mogelijke (studie)schulden gaan opbouwen.** De regeling garandeert niet dat jongere kinderen in de toekomst geen schulden gaan opbouwen, ondanks financiële uitleg en ondersteuning die onderdeel is van de kindregeling.
- › **Fors afwijkende behandeling met jongeren die ook schulden hebben opgebouwd, niet gerelateerd aan de KOT problematiek.** Er zijn in Nederland veel jongeren die te maken hebben met schulden, met name DUO schulden. Vanuit deze gedachte kan de vraag gesteld worden of deze regeling vanuit herstel KOT moet komen, of onderdeel is van een bredere schuldenaanpak bij jongeren / aanpak DUO leningen.

Voorbeeld: Een kind van een gedupeerde ouder heeft een studielening bij DUO en een betalingsachterstand bij zijn verhuurder.

De jongere kan aannemelijk maken bij de CWS dat een deel van de DUO schuld gebruikt is voor levensonderhoud van haar/zijn ouders, en niet voor haar/zijn studie. Dit bedrag krijgt de jongere mogelijk gecompenseerd via de CWS. De achterstand in de huur houdt geen direct verband met de KOT problematiek, en wordt niet opgelost.

In de regeling is vastgelegd dat de DUO lening en de betalingsachterstanden bij publieke schuldeisers worden kwijtgescholden. De jongere start na uitvoering van de regeling schuldenvrij.

Schulden van jongeren | Vervolgkeuzes- en stappen

Optie 1 - We ontwerpen geen schuldenregeling voor meerderjarige kinderen van gedupeerde ouders

Proces met jongeren vormgeven

Het vormgeven van een deze optie willen we samen met de jongeren (18+) doen, zoals ook het voorstel voor de financiële tegemoetkoming tot stand is gekomen.

Wettelijke toegang tot CWS

Op dit moment is de CWS alleen toegankelijk voor gedupeerden. Om kinderen (18+) van gedupeerde ouders toegang te geven moet de definitie van gedupeerde worden aangepast.

Wettelijke toegang tot compensatie via CWS

Compensatie via CWS is gebaseerd op de compensatieregelingen. Deze compensatieregelingen zijn niet voor kinderen van gedupeerde ouders (18+). De wettelijke toegang tot compensatie moet nog vormgegeven worden, mogelijk als onderdeel van de financiële tegemoetkoming.

Optie 2 - We ontwerpen wel een schuldenregeling voor meerderjarige kinderen van gedupeerde ouders

Proces met jongeren vormgeven

Het vormgeven van een mogelijke schuldenregeling willen we samen met de jongeren (18+) doen, zoals ook het voorstel voor de financiële tegemoetkoming tot stand is gekomen.

Toegang tot de regeling

Schulden van gedupeerde kinderen kunnen automatisch opgelost worden, zoals bij de ouders, of kinderen moeten zich melden.

Welke schulden vallen onder de regeling

Het gaat hier o.a. om de peildatum, welke schuldeisers (publiek, privaat, informeel)

Een pauzeknop is wel of geen onderdeel van de regeling

Opties waaraan gedacht kan worden zijn:

- We schelden de publieke schulden van alle kinderen (18+) van gedupeerde ouders, kwijt op moment van uitbetalen aan de kinderen;
- We schelden de DUO schulden van alle kinderen van gedupeerde ouders, nu en in de toekomst kwijt;
- We schelden alle publieke schulden, behalve DUO schulden, kwijt van alle kinderen (18+) van gedupeerde ouders, op moment van uitbetalen forfaitaire tegemoetkoming aan kinderen

AANBEVELINGEN
aanpak Kindregeling 'Leven op de rit'
vanuit gedupeerde kinderen en jongeren

30 mei 2021

Vragen vanuit kinderen en jongeren aan de Belastingdienst

1. Hebben mensen enig idee van wat deze situatie met onze levens heeft gedaan? Zo niet, hoe kunnen we ze daarin helpen?
2. Hoe is het bedrag van 200 miljoen euro totstandgekomen, zonder te weten over hoeveel kinderen het precies gaat?
3. Moeten we belasting betalen over vergoedingen die we krijgen?
4. Wie moet bewijzen dat de bedragen passend zijn: de Belastingdienst of de kinderen en jongeren?
5. Wanneer gaat iemand zich om mij bekommeren, bijvoorbeeld door te helpen de deurwaarders van me af te houden?

"Als je het niet hebt meegemaakt, kun je je eigenlijk niet goed voorstellen wat het betekent om je je hele leven al een fraudeur te voelen. Deze situatie is mijn persoonlijkheid geworden." (Z, 18 jaar)

"Wie voelt zich er eigenlijk echt verantwoordelijk voor dat het weer goed met ons gaat?" (J, 17 jaar)

"Beter dat het goed en zorgvuldig gebeurt dan half." (M, 21 jaar)

"De sessies zijn erg intens maar heel fijn. Ik merk dat ik eigenlijk nu pas echt ben begonnen met het verwerkingsproces. Ik dacht dat ik al een hoop naast me had neergelegd, maar dat blijkt niet zo te zijn. Dan is dit samenkomen en zoeken naar een oplossing heel prettig. Als je dan ook nog iemand hebt zoals u, die echt meevoelt en probeert het beste eruit te halen voor ons, is dat echt een van de beste dingen tot nu toe." (M, 22 jaar)

"Ik ben ineens heel bang dat de Belastingdienst ineens met iets heel anders gaat komen. Dat de bedragen dan ineens weer anders worden."

(S, 10 jaar)

"Daar hoeft je je nu niet druk om te maken. Dat zien we dan wel weer."

(M, 21 jaar)

Over deze aanbevelingen

Deze aanbevelingen zijn tot stand gekomen op basis van een gedegen proces van dialoog, reflectie en analyse. Hierbij zijn gedupeerde kinderen (10-17 jaar), jongeren (18+ jaar) en ouders (ouderpanel) betrokken. De aanbevelingen zijn totstandgekomen vanuit kinderen en jongeren zelf. De betrokken ouders van het ouderpanel zijn onder de indruk van de zorgvuldigheid van het dialoogproces en van de diepgang van de inzichten van de kinderen en jongeren en hebben zich ondergeschikt opgesteld aan de perspectieven van de kinderen en jongeren.

Het proces en de dialogen met de kinderen en jongeren van waaruit deze aanbevelingen over de invulling en uitvoering van de Kindregeling is begeleid door met oudersteuning van van Missing Chapter Foundation. Deze anbi-stichting werd door de Belastingdienst aangesteld om vanuit onafhankelijke rol en dialoogexpertise met kinderen en jongeren hun de perspectieven op te halen en om te zetten in strategische aanbevelingen. Doelgroep van deze aanbevelingen zijn alle relevante instellingen en spelers die bij machte zijn om bij te dragen aan het leven op de rit krijgen van de gedupeerde kinderen en jongeren.

De aanbevelingen zijn goedgekeurd door de betrokken kinderen, jongeren en ouders. Deze notitie is opgesteld door met input van Jitspraken van kinderen staan cursief gedrukt.

Randvoorwaarde van succes

Centraal in alle dialogen met de kinderen en jongeren is het gevoel dat door de ontstane situatie de regie over hun leven is ontnomen; dat ze door de situatie achterop zijn gekomen ten opzichte van leeftijdsgenoten en dat ze niet (helemaal) gerust durven zijn over een goede toekomst. De specifieke aanbevelingen moeten worden gezien in relatie tot deze diepe gevoelens van onrechtvaardigheid. Randvoorwaarde van succes is dus dat de inhoud van de regeling en het proces van de tostandkoming en communicatie ervan, niet los van elkaar kunnen worden gezien.

Proces

De belangrijkste boodschap uit de dialogen met de kinderen en jongeren is dan ook: *we willen voelen dat we vanaf nu wél serieus worden genomen en dat er naar ons wordt geluisterd door de Belastingdienst en iedereen die hierbij betrokken is en zal zijn.* Ze hebben op verschillende manieren en momenten onder woorden gebracht dat het proces van dialoog van de afgelopen maanden, waarin de onderstroom van gevoelens van (on)rechtvaardigheid zijn ontrafeld, al heeft bijgedragen aan hun verwerkingsproces. Dit participatieve proces voedt dus een beginnend gevoel van rechtvaardigheid.

Dit vraagt om een commitment van de Belastingdienst aan een besluitvormingsproces waarin de betrokken kinderen en jongeren voelen, horen en ervaren dat de regeling is ontworpen en uitgevoerd vanuit hún perspectieven en dat ze te allen tijde regie hebben gevoeld over het proces van besluitvorming. Zonder het met zoveel woorden te zeggen vragen ze tussen de regels door: 'nu zijn wij een keer aan zet!'

Mochten de aanbevelingen niet worden overgenomen, dan willen de kinderen en jongeren in persoon toegelicht krijgen over waarom de Kindregeling een andere invulling heeft gekregen en wat daarvoor de onderbouwing is.

Ook geven de kinderen, jongeren en ouders aan dat een positieve lancering van de kindregeling nodig is voor het verwerkingsproces. In de communicatie is een uitleg van het dialoogproces een belangrijke boodschap, ook voor het brede draagvlak onder andere gezinnen. En uiteraard is een cruciale rol weggelegd voor kinderen en jongeren zelf.

Inhoud

Begrip van de inhoud van de aanbevelingen vraagt om een diepere lezing: de hoogte van de aanbevolen bedragen koppelen de kinderen en jongeren aan bedragen die passend zijn voor behoeften per leeftijdsfase waarin iemand zich bevindt; niet aan de mate van het geleden leed door de toeslagenaffaire. Ze kijken naar kinderen en jongeren als mensen, niet als gedupeerden. Want ze geven aan dat geen geldbedrag de constante stress, het gepuzzel in hun hoofd over dingen die ze meemaakten maar niet (helemaal) begrepen en verdrietige ervaringen kan goedmaken. Geen geldbedrag kan hun zorgeloosheid en fijne ervaringen die hen de afgelopen jaren zijn ontnomen, teruggeven. Al die gevoelens zijn ook niet zo maar verdwenen door geld te krijgen. De kinderen en jongeren erkennen dat het voor iedereen anders is. Het geldbedrag dat de Belastingdienst hen geeft zien ze dus vooral als eerste aanzet om het gevoel van eigen regie weer te kunnen en mogen voelen.

Ontwerp, communicatie (zowel met en richting de kinderen en jongeren, de rol van kinderen en jongeren zelf en naar buiten) en uiteindelijke uitvoering moeten dus geheel op elkaar aansluiten.

Gezamenlijk denkproces van veilige dialoog

De methodologie en het proces van dialoog dat is toegepast, kenmerkt zich door intensieve en diepgaande gesprekken met kinderen, jongeren en ouders, reflectie tussen sessies in, terugkoppeling en zorgvuldige voorbereiding van de vragen en analyse van de gedeelde inzichten. Ook de afgelopen maanden is de gedegenheid van het proces mede-bepalend voor de uitkomst en kan dus niet worden losgekoppeld van de inhoud van de gesprekken.

Cruciaal in het gezamenlijk denkproces is dat het steeds goed en 'kloppend' blijft voelen voor alle deelnemers. De diversiteit in leeftijden, levenservaring en situaties waarin iedereen verkeert, waarborgt bovendien de diepgang en substantie van de inzichten.

Betrokken kinderen en jongeren

Alle kinderen en jongeren die in dit proces rondom de Kindregeling zijn betrokken, hebben zich vrijwillig aangemeld. Gedurende het co-creatie proces heeft zich een community gevormd van kinderen, jongeren en ouders:

1. 10 kinderen van 10 tot 17 jaar die zich oorspronkelijk hebben aangemeld om zitting te nemen in het kindpanel dat door Staatssecretaris van Huffelen is ingesteld. In december 2020 werd duidelijk dat het oorspronkelijke kindpanel moest worden uitgebreid, onder andere ook naar jongeren ouder dan 18 jaar.
2. 10 jongeren vanaf 18 jaar, die cruciale inzichten geven in de impact op hun leven en de zorgen die zij hebben in hun specifieke levensfase. Zij vormden in feite een 'jongerenpanel' zonder deze formele titel te dragen.

Perspectief van ouders

De drie ouders van de Ouderpanelwerkgroep-Kindregeling hebben aan twee sessies met kinderen en jongeren deelgenomen. Persoonsgegevens en twee jongeren hebben ook een sessie gehad met het gehele ouderpanel.

Communicatie met en richting andere ouders over de Kindregeling zal ook van groot belang zijn voor een goede lancering van en communicatie over de kindregeling. Ouders geven aan dat communicatie nauw luistert: andere ouders hebben niet het denkproces van de kinderen en jongeren in het dialoogproces meegemaakt. Er is een belangrijk nuanceverschil in de beleving van ouders en die van kinderen en jongeren en daarmee de gemaakte aanbevelingen.

Overzicht van sessies

Om tot de kern te komen van de onderliggende gevoelens en inzichten én vragen vanuit de Belastingdienst en het UHT, bouwden sessies op elkaar voort. Tussendoor werden adviezen via de email verrijkt en aangevuld. Aan iedere sessie namen gemiddeld twaalf mensen deel (inclusief

Persoonsgegevens

als gespreksleiders). Iedere sessie duurde tussen de 2 en 3 uur.

In totaal vonden tien sessies plaats, in wisselende samenstellingen. Hieronder een overzicht:

26 mei	Ouderpanel
14 mei	Kinderen, jongeren, werkgroep Kindregeling van het ouderpanel
11 mei	Kinderen, jongeren, werkgroep Kindregeling van het ouderpanel
5 mei	Ouders (werkgroep Kindregeling van het ouderpanel)
16 april	Jongeren
29 maart	Kinderen
16 maart	Jongeren
15 maart	Kinderen
10 maart	Kinderen
10 februari	Kinderen en jongeren

Inhoudelijke insteek

De Belastingdienst heeft aangegeven de invulling en uitvoering van de Kindregeling van 200 miljoen euro samen met kinderen en jongeren te willen ontwerpen. We zijn dan ook aan de slag gegaan met het mandaat om de behoeften van kinderen en jongeren als startpunt van denken te gebruiken, zowel voor de inhoud als het proces. Al snel werd duidelijk dat het gevoel van rechtvaardigheid voor hen centraal staat. En dat de zorgvuldigheid van dit denkproces, waarin zij structureel als gelijkwaardige gesprekspartners serieus worden genomen, bijdraagt aan het verwerkingsproces. Dat is dan ook de lijn waarop we aan de slag zijn gegaan en van waaruit de kernvraag is ontstaan: ***Wat is ervoor nodig dat een vergoeding voor voor kinderen en jongeren rechtvaardig voelt?***

De kinderen en jongeren waren bekend met het bedrag van 200 miljoen euro. Maar om de randvoorwaarden van rechtvaardigheid vast te stellen, was het nodig om niet dit bedrag, maar het oprecht willen doorgronden van hun gevoelens en behoeften, als uitgangspunt te nemen. Een complicerende factor was dat onbekend is om hoeveel kinderen en jongeren het precies gaat.

Vragen die aan bod zijn gekomen

Een dialoogaanpak is geen enquête dus er worden niet vragen afgelopen om tot inzicht te komen. Door te luisteren, juist ook tussen de regels door, ontstaan steeds nieuwe inzichten waar op verder kan worden gesproken. Hieronder een aantal van de vragen die aan bod zijn gekomen:

1. Wat doet deze situatie met je?
2. Wat vraagt “het leven op de rit krijgen” in de praktijk?
3. Waartoe is het geld een bijdrage voor de kinderen en jongeren?
4. Wanneer voelt een betaling van een geldbedrag passend?
5. Wat zijn de belangrijkste behoeften van kinderen en jongeren?
6. Op welke manier moet de uitbetaling plaatsvinden?
7. Door wie moet de uitbetaling worden gedaan?
8. Waarmee moet allemaal rekening worden gehouden in de uitbetaling in relatie tot de gezinssituatie en de relatie tussen ouders en kinderen?

AANBEVELING #1

Een vergoeding is slechts een beginnend eigen steuntje in de rug

- *Als ik weet dat ergens een beetje geld voor mij staat, dan voel ik me geruster. Dan ben ik minder bang dat het weer misgaat. (S, 10 jaar)*
  - *Als je het niet hebt meegemaakt, kun je je niet goed voorstellen wat het betekent om je je hele leven al een fraudeur te voelen. Deze situatie is mijn persoonlijkheid geworden. (Z, 18 jaar)*
  - *Met een basisvergoeding los je onze problemen niet op. Het is een eerste klein teken dat iemand bij de overheid om ons geeft. Maar met dat alleen ben je er natuurlijk nog niet. (M, 22 jaar)*
  - *Ik denk eigenlijk dat mijn leven al verwoest is. Ik weet echt niet hoe ik het op de rit moet krijgen. Door de affaire heb ik een groot stuk van mijn jeugd bijvoorbeeld niet op school gezeten. (C, 19 jaar)*
1. Deze vrije financiële vergoeding biedt kinderen en jongeren slechts *zicht op het terugwinnen van een eigen leven* en daarmee een beetje vertrouwen in de toekomst. Een geldbedrag is slechts een beginnend gevoel van rechtvaardigheid en daarmee een eerste aanzet om het leven op de rit te gaan krijgen. Het moet dus *niet* worden gezien als de structurele basis om het leven op de rit te krijgen. Het kan de verloren jaren en levenservaring *zélf* nooit goedmaken. Het is een zekere vorm van erkenning, mits het op de juiste manier tot stand komt en wordt uitbetaald.
  2. Het hebben van een beetje eigen geld draagt bij aan het gevoel om eindelijk weer enige regie over je leven te hebben. Hoe ouder je wordt, hoe belangrijker dat is. Ook kinderen die nu te jong zijn om zich bewust te zijn van wat er in het gezin speelt door deze affaire, verdienen dit beginnend steuntje in de rug. *Want ooit gaan we er over horen, en dan staat dat geldbedrag nog steeds een beetje voor een gevoel van rechtvaardigheid.*
  3. De uitbetaling vindt plaats in de intens ingewikkelde situatie waarin de kinderen en jongeren zich bevinden. *Er is ons van alles ontnomen*, zoals ze zelf zeggen, waaronder:
    - a. een onbezorgde jeugd;
    - b. een normale opbouw van sociale contacten;
    - c. dezelfde kansen als die van leeftijdsgenoten;
    - d. de mogelijkheid om zelfvertrouwen op te bouwen en in jezelf te geloven;
    - e. de mogelijkheid om talenten te ontdekken en hobby's te ontwikkelen;
    - f. het vertrouwen dat een goede toekomst mogelijk is;
    - g. de mogelijkheid om een (vervolg)studie te volgen en/of af te maken.
  4. De vergoeding is dus *slechts een beginnend eigen steuntje in de rug* dat zicht biedt op een basis om verder op te bouwen. Zoals de kinderen en jongeren omschrijven:
    - *Het is een hulpmiddel om te blijven drijven. Pas als je blijft blijven drijven kun je op zoek gaan naar een nieuw begin en oplossingen voor diepere problemen die hierdoor zijn ontstaan.*
    - *Het is een adempauze omdat er iets minder geldstress is. Want dat zet alles op slot.*
    - *Het geeft een beetje vertrouwen dat je kunt beginnen aan je leven. Het is een soort bodem waarop je kunt beginnen met dromen aan een toekomst voor jezelf.*
    - *Een eigen bedrag op de rekening voelt als een stukje van je jeugd terugkrijgen, het inlopen op de anderen en stap voor stap aan het volwassen leven beginnen.*
  5. Waar het geld specifiek toe dient, is voor ieder kind en iedere jongere anders:
    - een gevoel van zekerheid voor de toekomst door het nu weg te zetten.
    - een gevoel van vrijheid om te kunnen kopen wat ze willen.
    - ruimte om spullen te kopen die nodig zijn of die ze hebben moeten missen.

AANBEVELING #2

Volg dezelfde uitbetalingslogica als bij de ouders

- *Als de Belastingdienst bij het betalen van een schadevergoeding weer op de verkeerde manier naar ons kijkt, begint alle ellende weer opnieuw. Gaan ze ons ooit gewoon weer vertrouwen?* (I, 17 jaar)
  - *Wij willen niets liever dan de Belastingdienst weer vertrouwen.* (Z, 18 jaar)
  - *Het is goed als de Belastingdienst het op zich neemt want dan kunnen ze gaan laten zien dat ze het wel kunnen.* (M, 22)
1. Het is belangrijk om de aanpak van deze vergoedingen zo simpel mogelijk te houden. Voorkom gedoe door bonnetjes of verantwoording te vragen.
  2. Zorg ervoor dat de uitbetaling als urgent wordt gezien. Creëer de goede verwachtingen
  3. Volg dezelfde categorisering als bij uitbetaling van het basisbedrag van 30 000 euro aan gedupeerde ouders. Daar heeft de Belastingdienst nu ervaring in, waardoor de uitvoering gemakkelijker zou moeten zijn en hierin geen fouten worden gemaakt. Deze categorisering heeft ook als voordeel dat de gezinnen bekend zijn bij de Belastingdienst en dat het daarmee gemakkelijk zou moeten zijn om de kinderen in beeld te krijgen.
  4. Kinderen en jongeren van samengestelde gezinnen vragen om extra zorgvuldigheid.
  5. Omdat de bedoeling van de kindregeling is dat kinderen en jongeren een gevoel krijgen dat ze weer regie over hun leven kunnen krijgen, komen de kinderen en jongeren voor het bepalen van de hoogte van de vergoedingen tot vijf leeftijdsfasen:
    - a. 0 t/m 5 jaar
    - b. 6 t/m 11 jaar
    - c. 12 t/m 14 jaar
    - d. 15 t/m 17 jaar
    - e. 18 +
  6. In de totstandgekoming van de leeftijdscategorieën zijn verschillende factoren afgewogen. Er is bewust gekozen voor kleine leeftijdsgroepen *omdat kinderen en jongeren zich heel snel ontwikkelen en hun behoeften dus ook snel veranderen*. Denk hierbij aan factoren als:
    - a. Bedragen die passend en rechtvaardig voelen voor die leeftijdscategorie;
    - b. Mate van zelfstandigheid;
    - c. (Financiële) behoeften;
    - d. vVeel jongeren gaan vanaf hun 15e à 16e jaar al bijna werken / een vervolgopleiding volgen en zijn in hun beleving dus geen kind meer, al zijn ze dat voor de wet wel.
    - e. hoe ouder de jongeren, hoe groter de optelsom van misgelopen kansen kan zijn.
  7. Uitbetaling moet worden gedaan op basis van de leeftijd van kinderen en jongeren nú. Bepaal en communiceer een duidelijk moment zodat kinderen en jongeren weten in welke categorie ze zijn ingeschaald. De datum moet liefst zo dicht mogelijk liggen bij de uitvoering.
  8. Het is belangrijk dat de Belastingdienst verantwoordelijkheid neemt en voelt over de uitbetalingen. Het is niet erg wanneer een andere organisatie de regeling daadwerkelijk uitvoert, als de Belastingdienst zijn verantwoordelijkheid maar uitspreekt naar de kinderen en jongeren. Het lijkt ook het beste dat de uitbetaling over zo min mogelijk schijven gaat want dat voorkomt fouten en zorgt ervoor dat het zo snel mogelijk gebeurt. *Want niemand wil nog te lang wachten..*

AANBEVELING #3

Het geld is van kinderen en jongeren zelf

- *Het is belangrijk dat we zelf mogen bepalen waar we het aan uitgeven.*
  - *Het geld moet vanuit vertrouwen worden gegeven. Want juist dát is ons in deze affaire ontnomen. Dat betekent: geen waardeoordeel over waar het aan wordt uitgegeven.*
  - *Ik ben tien, en ik wil een spaarrekening openen. Ik wil het niet meteen uitgeven. Voor ieder kind is dat anders. Een kind beslist zelf wat hij ermee doet. Ik wil juist door deze situatie zuiniger zijn. Ik wil een goed leven en een goede baan. (S, 10 jaar)*
  - *Het is wat die persoon goed laat voelen. Iedereen heeft hier zijn eigen idee over hoe hij of zij dat geld zou gebruiken. Jouw keuze maakt jou vrolijk. Wat is daar niet verstandig aan? (M, 22 jaar)*
  - *Ik zou de kinderen zelf laten bepalen. Ik zou als ouders wel advies geven. Maar een kind weet zelf wat hij of zij wil, en kan dat beter zelf bepalen. (J, 17 jaar)*
1. De bedoeling van de vergoeding moet op geen moment uit het oog worden verloren: het gevoel te hebben *nu eindelijk een beetje eigen geld te hebben*. En daarmee de beleving een beetje regie over het eigen leven te hebben.
  2. Het is dus belangrijk om geen (waarde)oordelen te vellen of ongefundeerde aannames te hebben over waar het eventueel voor wordt gebruikt. Het is sowieso niet aan de Belastingdienst om dat te bepalen. *Wie heeft het recht om aan mensen te vragen wat ze met hun geld doen?*
  3. Voor sommige kinderen en jongeren zal het overweldigend zijn om in een keer relatief veel eigen geld te hebben. Maar dat betekent niet per definitie dat ze er niet goed mee om kunnen gaan. Ook hier moet er geen waardeoordeel zijn over hun kennis en vaardigheden. Maar ze moeten wel een laagdrempelige mogelijkheid hebben voor (financieel) advies / ondersteuning.
  4. Het is belangrijk om zo snel mogelijk in gesprek te gaan met banken om tot de juiste uitbetaling te komen voor kinderen onder de 18 jaar, om te waarborgen dat het vrijheidsprincipe ook voor hen van toepassing blijft. Onderwerpen van gesprek zijn onder meer:
    - a. Hoe zorgen we ervoor dat de uitbetaling aansluit op de context van het gezin en dat de relatie tussen ouder en kind er niet door verstoord wordt?
    - b. Zijn er bijzondere afspraken nodig voor kinderen uit samengestelde gezinnen?
    - c. Hoe kunnen we financieel bewustzijn / ondersteuning koppelen aan het openen / meebeheren van een bankrekening?
    - d. Hoe krijgen kinderen de vergoeding wanneer zij geen eigen bankrekening hebben en hun ouders die niet willen openen voor het kind?
    - e. Hoe kunnen ouders een bankrekening openen voor / met het kind als ze nog staan aangemerkt als fraudeur?

AANBEVELING #4

Hoogte van de bedragen per leeftijdscategorie

Met de volgende uitspraken brengen de kinderen en jongeren het gevoel van rechtvaardigheid met betrekking tot de hoogte van de bedragen onder woorden:

- *Mijn ouders hebben door deze situatie niet voor mij kunnen sparen. Ik heb geen spaarrekening. Je spaart om dingen te kopen die je later nodig hebt. Als ik weet dat ergens een beetje geld voor mij staat, dan voel ik me geruster. Je voelt je vrijer. Dan heb ik geld om dingen te kunnen kopen die ik nodig heb. Dat geld zou ik wegleggen. Dus het lijkt alsof het niet van mij is, het is voor mij later. (S, 10 jaar)*
- *Wat anderen wel hebben kunnen doen en wij niet. Een schoolreisje, een beugel. Als de Belastingdienst dat nu goedmaakt, geef het de geruststelling dat we eindelijk gelijke kansen gaan krijgen. (M, 24 jaar)*
- *Je kunt een inhaalslag maken op ervaringen die je niet hebt kunnen opdoen, die je wereldwijd en levenswijd maken op een andere manier. Eindelijk op een onbezorgde manier. Wij zijn onzeker gehouden. Hoe voelt het voor iedereen – dat je sociale ontwikkeling en sociale contacten hebt gemist? (M, 24 jaar)*
- *Het geeft een beter gevoel over mezelf en mijn toekomst. Zoals kunnen dromen van hobby's die helpen voor persoonlijke ontwikkeling en het werk dat ik later wil doen.*
- *Het is eigenlijk gewoon geld waarmee we de dingen kunnen betalen die onze ouders niet hebben kunnen kopen. (S, 10 jaar)*
- *Met geld komt zekerheid. Dat je niet falliet raakt of geen eten kunt kopen. Weten dat je kinderen naar school kunnen. Dat je eten voor ze kunt kopen. Iets om op terug te vallen als het nodig is. Stel dat er iets gebeurt, een ongeluk of zo. Een veilige zone. (R, 14 jaar)*
- *Ik heb nog nooit gehad dat er iemand bij mij had gespeeld. Ik heb ook nog maar een paar keer bij iemand anders gespeeld. Als iemand wilde afspreken, zei ik: 'dat gaat niet.' Dat moet ik nu kunnen inhalen. (S, 10 jaar)*
- *Het is ergens vrij verdrietig. Ik ben teleurgesteld als ik ernaar terugkijk, ook de basisschool. Dan denk je: ik had dit ook op de basisschool kunnen hebben. En daar ben ik wel teleurgesteld over. (R, 14 jaar)*
- *Iedereen voelt zich hier goed bij. Voor mij is het dan ook goed. (M, 22)*

1. Geen bedrag is rechtvaardig in relatie tot het verleden en geleden leed. Daarom is gekozen voor bedragen die aansluiten bij de leeftijdscategorie van de kinderen en jongeren. *Zelf een klein eigen bedrag hebben voelt als het terugkrijgen van een beetje regie. En daarmee kunnen we deze periode qua gevoel beginnen af te sluiten en durven om vooruit te kijken. Op basis hiervan is het voorstel:*

0 t/m 5 jaar	2 000 euro
6 t/m 11 jaar	4 000 euro
12 t/m 14 jaar	6 000 euro
15 t/m 17 jaar	8 000 euro
18+ jaar	10 000 euro

AANBEVELING #5

Er is meer nodig dan een financiële vergoeding

Inleiding op deze aanbeveling vanuit Missing Chapter Foundation

Hoe verder de gesprekken met de kinderen en jongeren vorderen, hoe scherper alles wordt blootgelegd: specifieke behoeften, onzichtbare gevoelens en het leed dat is geleden en nu nog steeds gaande is. De zorgen van de kinderen en jongeren zijn op hoofdlijnen drieledig:

1. **Regie:** hoe krijg ik ooit weer het gevoel terug dat ik in controle ben van mijn leven
2. **Ontwikkeling:** hoe kan ik inhalen dat ik in mijn ontwikkeling ben belemmerd en daarom minder perspectief heb op de toekomst?
3. **Schulden:** hoe kan ik ooit aan mijn toekomst beginnen als ik nu nog allerlei schulden heb die me enorme stress opleveren?

Dit drieluik van gevoelens en behoeften biedt wellicht een heldere structuur voor gesprekken op landelijk en lokaal niveau over de ondersteuningsbehoeften aan kinderen en jongeren. De kinderen en jongeren onderstrepen dat iedereen waarschijnlijk een eigen beleving heeft. Sommigen willen het zo snel mogelijk afsluiten; anderen willen er misschien juist over praten, met elkaar en / of met een professional

- *Gaat de Belastingdienst met instanties spreken over waar we in de problemen zitten, zodat we niet steeds weer incassobureaus langs krijgen? Dit brengt veel stress en boetes worden verhoogd. Ze moeten begrijpen in welke benarde situatie we zitten. Als dit zo doorgaat, komen we er nooit meer uit. (M, 22 jaar)*
- *Het zou goed zijn als de overheid ons in beeld kan houden en kan bijdragen aan onze ontwikkeling. Dat is ook in hun belang. (M, 24 jaar)*

1. Om te voldoen aan de gedeelde doelstelling van “het leven op de rit krijgen” moeten de specifieke behoeften van kinderen en jongeren worden geïdentificeerd voor te bieden hulp en regelingen. Ze noemen bijvoorbeeld als vervolgstappen:
  - a. een woning;
  - b. verder gaan met hobby's en sport;
  - c. de rust om met die hobby's ook echt aan de slag te gaan en ze misschien ook wel om te zetten in betaald werk;
  - d. daarna komt er ruimte om ook psychologische hulp te zoeken;
  - e. de rust voelen om op zoek te gaan naar oplossingen voor een huis of studie.
2. Kinderen en jongeren willen zelf een inhoudelijke en gelijkwaardige rol spelen in de verdere ontwikkeling van regelingen. Hun mogelijkheid om weer nieuwe aspiraties te hebben voor de eigen ontwikkeling en de toekomst zal bijdragen aan het proces van verwerking en helen. Ze hebben hulp nodig om weer gemotiveerd te worden om school weer op te pakken of de ruimte te hebben om aan een (vervolg)opleiding te beginnen. Steun vanuit de Belastingdienst en / of gemeente draagt bij aan het terugwinnen van het vertrouwen.
3. Vertrouwen in de overheid kan langzaam terugkomen als de het laat zien zich ook verantwoordelijk te voelen voor hun welzijn nu en in de toekomst, en hen gaat zien als gelijkwaardige burgers, niet alleen als gedupeerde kinderen en jongeren. *Waarom zouden wij anders zijn dan anderen?*
4. Ieder individu leeft in een andere context, en heeft verschillende gevoelens, achterstanden, behoeften en ambities. Maar ook zijn er fysieke en psychische problemen. Een integrale aanpak is nodig om daarin te voorzien om het leven op de rit te krijgen, ooit. Hieronder een beginnende lijst van specifieke behoeften (vanuit jongeren opgesteld) als indicatie:

1. **Rijbewijs** is voor veel jongeren belangrijk. Het geeft ze het gevoel dat ze niet anders zijn dan andere jongeren.
2. **Studie en ontwikkeling** heeft voor vele jongeren prioriteit omdat het bepalend is voor de rest van je leven. De behoeftes en situaties verschillen per individu:
  - a. Studieschulden waar je niet meer uitkomt
  - b. Een studie valt vrijwel niet te betalen door jongeren, omdat er de afgelopen jaren geen mogelijkheid was om geld te sparen door zowel ouder(s) als kind. Gevolgen:
    - beginnen niet aan school;
    - beginnen met veel meer stress aan vervolgopleiding/hebben veel meer stress tijdens de vervolgopleiding;
    - maken school niet af;
    - zijn genoodzaakt te stoppen met studie te stoppen om dagelijkse voorzieningen te kunnen betalen (eten, huur, zorg, etc.);
    - eindigen met een veel hogere studieschuld dan nodig was wanneer deze affaire niet zou hebben gespeeld;
  - c. Voorschot van een (uitgestelde) studie;
  - d. Bijscholen;
  - e. Voorfinanciering om een studie (weer) op te starten (*"Destijds heb ik problemen op school gehad vanwege de situatie en ik kon geen bijles betalen waardoor ik geen studie (van mijn keuze) kon gaan volgen"*; *"Ik ben destijds gestopt vanwege de toeslagenaffaire omdat er geld moest komen en jongeren moesten gaan werken"*);
  - f. Bijles / extra cursussen;
  - g. Culturele ontwikkeling zoals naar musea kunnen gaan (*"Waarom zouden wij daarin achterblijven?"*).
3. **Wonen**
  - a. Jongeren die geen woning kunnen krijgen en nu al jaren letterlijk rondzwerfen tussen opvanghuizen, Leger des Heils, de straat en opvangcentra. Dit gebrek aan stabiliteit heeft ook gevolgen voor de psychische situatie;
  - b. Huur;
  - c. Geld voor een koophuis hebben (*"Door de affaire en de studieschuld hebben we helaas veel minder kunnen lenen bij de bank om het huis af te maken"*).
4. **Verzekeringen**
  - a. Auto;
  - b. Zorg;
  - c. Aanvullende verzekeringen.
5. **Gezondheid**
  - a. Medische kosten¹ (*"Nog een punt, door deze problemen heeft mijn moeder geen beugel voor mij kunnen betalen. Doordat alle toeslagen zijn gestopt en kindgebonden budget krijg ze ook al jaren niet. Moet ik nu mijn beugel zelf betalen van de €10.000"*);
  - b. Psychische klachten;
  - c. Fysieke klachten;
  - d. Geen klachten *"maar ik heb al jaren niets aan mijn gezondheid gedaan."*
  - e. Sporten
6. **Vakanties** met familie om weer een moment van geluk en zorgeloosheid te voelen.

---

¹ Ik heb sinds mijn twaalfde weleens licht last gehad van mijn rug, maar sinds een aantal maanden heb ik er wel elke dag heel veel last van. Eigenlijk zou ik naar de fysio moeten, maar omdat ik net 18 ben, moet ik hier behoorlijk wat voor betalen en dat kan ik niet. Hier zal ik ongetwijfeld later nog veel meer last van hebben met nog meer gevolgen, zoals bepaald werk niet meer kunnen doen.

Zie bijlage voor de notitie

Ter besluitvorming | niet-KOT

Context en voorstel

Aanleiding

Er moet een beslissing genomen worden over het compenseren van de personen die institutioneel vooringenomen zijn behandeld of een onterechte O/GS-kwalificatie hebben gekregen bij de niet-KOT. Er is een voorstel geformuleerd om deze personen een forfaitair bedrag geven, met een drempelwaarde tot toegang.

NB: dit stuk wordt 03/06 nog besproken in de Stuurgroep en 04/06 in het BO-VNG. De uitkomsten hiervan wordt meegenomen naar het ACTH.

Gevraagd van ACTH

Beslispunten

- **Bent u akkoord met doorgeleiding naar het MCTH, onder voorbehoud van de uitwerking?**

Voorstel niet-kot

Issue

Er moet een beslissing genomen worden over het compenseren van de personen die institutioneel vooringenomen zijn behandeld of een onterechte O/GS-kwalificatie hebben gekregen. Daarbij is vooral van belang of en in hoeverre de KOT-regelingen opengesteld worden naar niet-KOT. Voor nu zijn er vier opties voor het vervolg van niet-KOT:

1. Nu alleen besluiten rondom uitbreiding regelingen naar niet-kot en daarbij aansluiten bij stand van zaken 4 december 2020, dus bijv. 30% O/GS-terugvordering terugbetalen; verder geen beslissing nemen over andere regelingen (zoals schulden kwijtschelden) en de problematiek van de groep gedupeerden bij niet-KOT beter uitzoeken.
2. Besluiten zoals bij 1, maar óók besluiten tot een forfaitair bedrag en een constructie voor ex-partners. Daarnaast besluiten tot het *niet* openstellen van andere regelingen (zoals schulden kwijtschelden).
3. Besluiten zoals bij 1, én besluiten alle andere regelingen *niet* open te stellen.
4. Besluiten zoals bij 1, én besluiten alle andere regelingen *wel* open te stellen.

Hieronder wordt optie 2 uitgewerkt. Dit is een oplossing voor zowel O/GS als mensen die institutioneel vooringenomen behandeld zijn. De optie vormt een middenweg tussen 3 en 4, maar neemt wel een beslissing over de andere regelingen.

Populatie: het betreft personen die institutioneel vooringenomen zijn behandeld door Toeslagen, of een onterechte O/GS-kwalificatie hebben gekregen. Op basis van eigen analyse zijn de aantallen in beeld: deze aantallen kunnen door zelfmelders uiteraard toenemen. Op basis van deze aantallen is de hoogte van de terugvorderingen **wél** ruw in beeld bij O/GS, **niet** bij institutioneel vooringenomen gehandeld. De terugvorderingen zijn op zichzelf echter nog niet conclusief over de problematiek. Uitvoering wijst er daarom expliciet op dat ze betwijfelen of deze oplossingen ook structureel tot oplossingen leiden.

O/GS terugvorderingen

FINrs					
middel	Aantal	Gemiddelde	Mediaan	Minimum	Maximum
Huur	14095	€ 3.834	€ 3.065	€ 1	€ 23.992
KIT	6703	€ 1.326	€ 875	€ 1	€ 17.880
KOT	16880	€ 19.482	€ 14.074	€ 3	€ 325.976
Zorg	12489	€ 1.154	€ 806	€ 1	€ 9.222

De bedragen zoals wij die nu zien, betreffen dus een gemiddelde terugvordering van:

- Huurtoeslag: 3800 euro.
- Kindgebonden budget: 1300 euro
- Zorgtoeslag: 1150 euro

Aangezien de mediaan (de middelste persoon) lager is, heeft meer dan de helft van de populatie en lagere terugvordering gehad. Er kan sprake zijn van dubbelingen.

Voorstel

- Een forfaitair bedrag dat geldt als gehele tegemoetkoming voor de gehele problematiek. Dit geldt (itt bij KOT) niet als voorschot.
- Om toegang te krijgen tot het forfaitaire bedrag is er sprake van een drempelwaarde, in de vorm van een minimumterugvordering bij kindgebonden budget, zorgtoeslag of huurtoeslag.

- 1) Het uitgangspunt hierbij is dat een ruime meerderheid (ca 60%) van de personen het forfaitaire bedrag ontvangt.
    - We gaan uit van één drempelwaarde. I.v.m. uitgangspunt 1 zal dit vermoedelijk tussen de 500 en 1000 euro liggen. Een consequentie hiervan is dat bij de huurtoeslag relatief veel mensen het forfaitaire bedrag zullen krijgen, omdat daar de gemiddelde terugvordering het hoogste is.
  - 2) Het forfaitaire bedrag wordt zodanig vormgegeven dat deze voor meer dan 80% van de populatie méér is dan hun terugvordering.
  - 3) Kijkend naar de gemiddelde terugvordering, stellen we het forfaitaire bedrag van de zorgtoeslag en het kindgebonden budget gelijk. Het forfaitaire bedrag bij de huurtoeslag zal (ongeveer) twee keer zo hoog zijn
    - I.v.m. uitgangspunt 3 en 4 ligt het forfaitaire bedrag vermoedelijk tussen de 2500 en 4000 bij de KGB en zorgtoeslag, en tussen de 5000 en 8000 bij de huurtoeslag. Dit is echter afhankelijk van de definitieve cijfers en volgt bovenstaande uitgangspunten
- Personen krijgen onder de drempelwaarde geen tegemoetkoming, dus ook geen 30% van de terugvordering.
  - De regeling heeft betrekking op mensen met een niet-kot toeslag. Er zal geen verrekening plaatsvinden met een KOT-compensatie. Deze gedupeerden zijn al gecompenseerd via de 30K, schuldregeling etc.
  - N.B. de regeling geldt niet als er evident geen recht is/was op de toeslag.

Stapelning van toeslagen

- Stapelning wordt geaccepteerd en niet gecorrigeerd. Er wordt qua forfaitair bedrag aangesloten bij de hoogst aanwezige toeslag boven het drempelbedrag (dus als er sprake is van huurtoeslag wordt het hoogste forfaitaire bedrag uitbetaald).
- Dit kan dus ook betekenen dat de terugvorderingen bij bijv. twee toeslagen leiden tot een forfaitair bedrag dat lager is dan deze optelsom. Dit is gelijk aan de situatie dat een terugvordering bij één toeslagsoort hoger is dan het forfaitaire bedrag.
- N.B. Uitzondering is de volgende situatie: Het is mogelijk dat personen via meerdere toeslagen gedupeerd zijn. Dit kan ertoe leiden dat ze bijv. bij zorgtoeslag en KGB tweemaal op een terugvordering zitten van onder de drempelwaarde, waar dit gezamenlijk bóven de drempelwaarde is. Voorgesteld wordt in dat geval de bedragen op te tellen en een forfaitair bedrag te komen. In alle gevallen is dit het lage forfaitaire bedrag.

Illustratief: hieronder worden cijfermatige voorbeelden gebruikt. Hier wordt uitgegaan van 4000 euro forfaitair bij zorgtoeslag en KGB, en 8000 bij huurtoeslag. De drempelwaarde is voor alle toeslagen 750 euro.

- X heeft een terugvordering van 500 euro bij zorg, en 500 euro bij KGB. Dit is opgeteld 1000 euro en ligt daarmee boven de drempelwaarde van 750 euro. Hij ontvangt 4000 euro aan forfaitair bedrag.
- X heeft een terugvordering van 200 euro bij zorg, 200 euro bij KGB, en 200 euro bij huur. Dit is opgeteld 600 euro. Hij ontvangt geen forfaitair bedrag, want de drempelwaarde is 750 euro.

- X heeft een terugvordering van 500 euro bij zorg, en 500 euro bij huur. Dit is opgeteld 1000 euro. Hij ontvangt 8000 euro aan forfaitair bedrag, want er is sprake van huur.
- X heeft een terugvordering van 5000 euro bij zorg, en 5000 euro bij KGB. Dit is opgeteld 10.000 euro. Hij ontvangt 4000 euro aan forfaitair bedrag. Ook is er toegang tot CWS.
- X heeft een terugvordering van 3000 euro bij KOT, en 500 euro bij zorg. Er is geen sprake van een forfaitair bedrag (anders dan de 30K via KOT-regelingen).
- X heeft een terugvordering van 1000 euro bij KOT, en verder geen terugvorderingen. Dit valt onder de KOT-regeling: hij krijgt/kreeg 30% van deze 1000 euro terug (want bij KOT is het drempelbedrag 1500 euro voor de 30k).
- X heeft een terugvordering van 600 euro bij KOT, en 500 euro bij zorg. Er is geen recht op een forfaitair bedrag via de zorgtoeslag. Hij krijgt/kreeg 30% van deze 600 euro terug (want bij KOT is het drempelbedrag 1500 euro).

Ex-partnerproblematiek

- De ex-partnerregeling zoals deze voor KOT wordt gecreëerd is in essentie een correctie aan de achterkant. Daarnaast kan de relatie tussen toeslagpartners minder hecht zijn bij niet-kot dan bij de KOT(bijv. bij de huurtoeslag).
- Dit is daarmee een kans om de ex-partnerproblematiek aan de voorkant te regelen, door helder aan te geven dat de gedupeerde dit zou moeten delen met de ex-partner.
- Het nadeel is wel dat de verantwoordelijkheid om het bedrag te delen bij de gedupeerden ligt, en de ex-partner afhankelijk is van zijn ex-partner.

Commissie Werkelijke Schade / hardheidsclausule

- Toegang tot de CWS kan worden beperkt tot mensen met een terugvordering van meer dan hun forfaitaire bedrag.
- Mensen boven deze drempel krijgen toegang tot de CWS.
- Het forfaitaire bedrag betreft de (integrale beoordeling)
- Er zal wel een hardheidsclausule worden gecreëerd voor zeer schrijnende situaties (met name voor de groep die geen toegang heeft tot de CWS). Beoordeling hiervan ligt bij UHT.

Resterende maatregelen

- De gedupeerden krijgen geen kwijtschelden (publieke en private) schulden, kindregeling, ex-partnerregeling.

Bijlage cijfers

In de vijfde VGR Kinderopvangtoeslag (april) zijn indicaties afgegeven over de mogelijke aantallen burgers waarbij sprake zou kunnen zijn van een compensatieregeling en de O/GS tegemoetkoming. Hierbij dient wel te worden opgemerkt dat het indicaties zijn en dat er, uitgaande van een meldingsplicht voor gedupeerden, burgers zullen gaan zijn die zich niet gaan melden en burgers die zich gaan melden zonder dat er bij hen sprake is van gedupeerdheid. De ervaring met de KOT-regeling laat zien dat beide in aantallen substantieel kunnen zijn.

Tabel 1: aantal betrokken personen bij CAF-onderzoeken en personen met O/GS kwalificatie bij huurtoeslag, zorgtoeslag en kindgebonden budget*¹

	Potentieel aantal personen	Al gemeld bij UHT
Aantal betrokken personen CAF onderzoeken	Ongeveer 2.600	Ongeveer 550
wv betrokken bij CAF-vergelijkbaar	Ongeveer 500	Ongeveer 250
Aantal personen met O/GS kwalificatie	Ongeveer 21.000	Ongeveer 5.000

* personen kunnen zowel een O/GS kwalificatie hebben als voorkomen in een CAF-zaak

Naast een onderzoek naar de aantallen is ook gekeken naar de mogelijke overlap met de KOT regeling en naar de omvang van de terugvorderingen. Hierbij is alleen gekeken naar terugvorderingen met een O/GS-kwalificatie. Deze cijfers zijn indicatief en ruw, en behoeven nader inzicht om aan te geven hoeveel personen recht hebben op een O/GS-tegemoetkoming.

Gebleken is dat ~12.000 personen (50% van de ~totale populatie) bij de niet-KOT geen overlap heeft met de KOT.

Tabel 2: aantallen zonder overlap met KOT

Toeslagsoort	Unieke finrs	Zonder overlap met KOT
Huur	14.095	9.150
KIT	6.703	2.117
KOT	16.880	-
Zorg	12.489	7.305
Totaal unieke burgers	29.088	12.208

Daarnaast is door middel van data-analyse onderzocht om welke bedragen het gaat bij de terugvorderingen. Daaruit blijkt dat de bedragen aanzienlijk lager zijn dan bij KOT. Er kunnen meerdere vorderingen per gedupeerde zijn. De tweede tabel toont het totale bedrag per toeslagsoort en per gedupeerde (waarbij FINRs naar individuen verwijst).

¹ Tabel is overgenomen uit de 6^e VGR.

Tabel 3: omvang van de vorderingen, FINrs zijn individuen

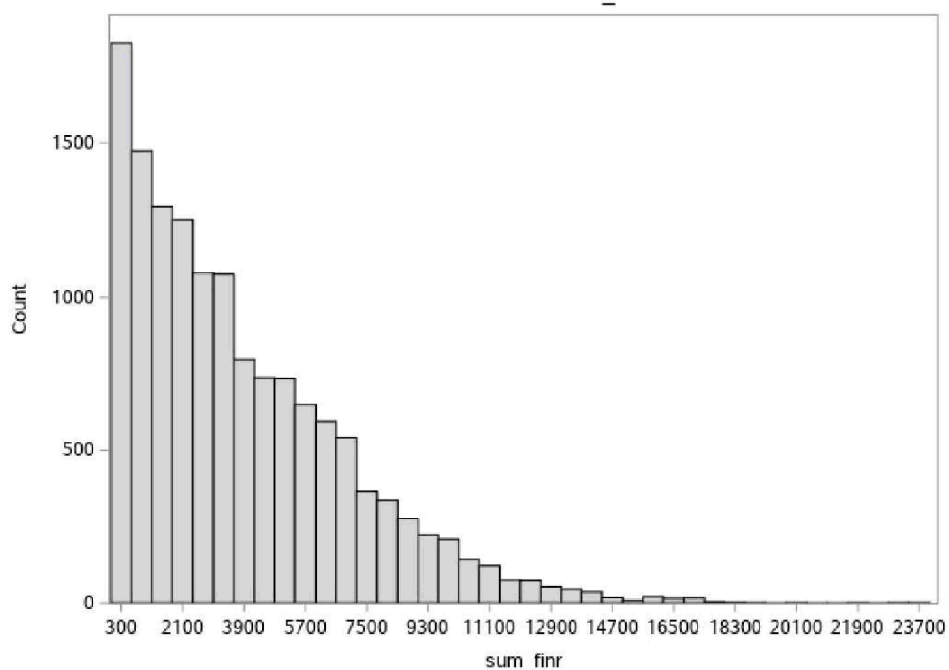
Vorderingen					
Middel	Aantal	Gemiddelde	Mediaan	Minimum	Maximum
Huur	33626	€ 1.607	€ 1.531	€ 1	€ 4.174
KIT	12664	€ 702	€ 528	€ 1	€ 17.880
KOT	45185	€ 7.278	€ 5.316	€ 1	€ 76.478
Zorg	24025	€ 600	€ 505	€ 1	€ 2.375

FiNrs					
middel	Aantal	Gemiddelde	Mediaan	Minimum	Maximum
Huur	14095	€ 3.834	€ 3.065	€ 1	€ 23.992
KIT	6703	€ 1.326	€ 875	€ 1	€ 17.880
KOT	16880	€ 19.482	€ 14.074	€ 3	€ 325.976
Zorg	12489	€ 1.154	€ 806	€ 1	€ 9.222

Eventuele stapelingen daargelaten is de (geldelijke) problematiek (fors) onder de 30K.

Tabel 4 toont de verdeling wat betreft terugvordering bij de huurtoeslag. Tabel 4 is een andere presentatie van de cijfers in tabel 3. De hoogte van de terugvordering staat op de x-as, het aantal personen dat dit betreft op de y-as.

Figuur 4

Het is onduidelijk wat de individuele problematiek is. Hiervoor moet Toeslagen een steekproef nemen van individuele dossiers. Dit geeft inzicht voor evt. keuzes op het gebied van bijvoorbeeld het kwijtschelden van schulden, een forfaitair bedrag en een ex-partnerregeling.